

abban az időben, amikor nekipezsdülő szellemi életünk eleven lüktetése számos beteljesülésre váró ígéretet vett fel. Magyary Géza már ezen időpontban is több volt, mint ígéret, de irodalmi és tanári működése Budapesten vált érett kalásszá.

Szikár, csontos külseje a fölényes embernek a maga tudatából is kivesző, szinte rejtve élő fölényességéből fakadó jóakarát derüje mellett is a szerzetesre emlékeztetett. Magyary Géza szerzetese volt a Jognak, — de egyedülálló, magányosságában tépelődő monachus és nem társaságot kedvelő „barát”. Talán soha senkit anyyira be nem töltött a Jog és megint csak szerzetesi jellemvonása volt a Jog iránti rajongó szeretete. Soha nem muló diákkori emlékem, hogy amikor őt hallgatója colloquiumra jelentkezett, és egymás után írta be az őt „kitünőt” az indexbe, könnyes szemekkel mondta: „Az urak nem is tudják, mily boldogság az a tanárnak, ha ő kitünőt osztályozhat.” A fiatalos léleknek minden csufondároskodásra hajló, diákos jó kedve hamar észrevette a professzornak bájos (ezt a szót nem kerestem, kibujt a tollam alól) ügyetlenségét, de vele szemben mindent elnémitott lényének tiszteletet érdemlő és tiszteletadásra a hatáskeresés külső eszközei nélkül is rákényszerítő nemessége. A száraznak tartott perjogot művelte oly lekeséssel, amelyet át tudott vinni hallgatójára. Nagyvonalu következetességgel egységes gondolati rendszert épített ki; hihetetlen elmélyedéssel bányászta ki a törvény rendelkezéseinek e'ötte felderítlen tartalmát, addig nem látott belső összefüggéseit. Élete utolsó esztendeiben a Jogeszmének papjából a Jogeszme militans katonája lett. Nemzetközi jogi munkái a magyarság békebeli fegyvertényeinek számitanak. Ez a munkásság európai tekintélyt és elismerést szerzett nevének.

Ez a nemzetközi jogi irodalmi munkásság volt egyetlen érintkezése a politikával. Egyébként hűvös előkelőséggel eltérített maga elől minden politizálást. Egyetlen elfogultsága volt: a Jognak szeretete. De ment volt minden e'öitélettől és a hangulatok áramlásától. Amint jogászai gondolkodása a könyörtelen következetességet mutatja, olyan volt egész egyénisége. Hálás emlékeztünk kísérte utolsó útjára.

B. S.

A Nemzetközi Jogi Egyesület varsói konferenciája. Tekerényes és hosszú az az út, amelyet a nemzetközi jogi életben a gondolat megtesz addig, amig valóság és nemzetközi szabály lesz belőle. A közigazda avagy a jogász asztaláról előpattant ötlet találkozik vándorutján más országhatárok felől elősiető, hasonló gondolatcsermelyekkel, az egyre izmosodó árt pedig

nagy szűrőállomások, hatalmas nemzetközi aeropágok elemzik és módosítják, amíg bejuthat a világforgalom csucsán levő központi gyűjtőmedencékbe. Ha az ár sodra elég erős volt és a fluidum nem vesztette még el a sok elemzés, filtrálás és irányítás közben a maga sajátos összetételét: megindul a folyamat visszafelé: a *Nemzetek Szövetségének* égisze alatt létesült konvenció jogi anyaga visszafolyik a nemzeti törvényhozásokba... Az egységesített jogalkotás e ma még bátortalan és hosszadalmas folyamatának hatalmas erősítő és gyűjtőtelepe az *International Law Association*, amely kétévenként ismétlődő sokadalmaiban foglalja össze a nemzetközi közjognak és a nemzetközi magánjognak egységes szabályozás alá kívánckozó kérdéseit.

Az idén nyáron *Varsóban tartott konferencia* (1928 aug. 9—15) kiemelkedő módon a nemzetközi közjog kérdéseivel: a büntettek kiadatásának nemzetközi szabályozásával, a nemzetközi közjog kodifikálásával, a légi jog nemzetközi szabályozásával, továbbá a háboru, a megszállás és a semlegesség nemzetközi jogszabályaival foglalkozott. Feltűnő volt, hogy a háboru közjogának szabályozását, amelyet a világháboru óta először tűztek újból napirendre, a konferencia plénumában milyen szokatlan érdeklődéssel kísérték, ami azt mutatja, hogy a *Kellogg-paktum* langyos nyárvégi előestéjén is a légkör megmaradt villamossággal telítettnek. A teljes ülésbe került az a probléma is, hogy a háborunak milyen hatása legyen az ellenséges államok hozzátartozói között fennálló magánjogi jogviszonyokra. Nagy figyelemmel hallgatták itt meg főszerkesztőnk emelkedett jogfilozófiai szempontokból kiinduló tanulmányát,¹ amelynek sikerült is legalább elvi győzelemre vinni azt az álláspontunkat, hogy a háborunak a magánjogi jogviszonyokra való hatását a lehető legcsekélyebbre kell leszorítani. E kérdést a konferencia további kidolgozásra utalta, míg a többi kérdésben részben egyezménytervezeteket dolgoztak ki, részben pedig tovább: előkészítést határoztak el.

A népek békés gazdasági együttműködése során adódó nemzetközi magánjogi problémák hamupipőke helyre: a teljes üléssel párhuzamosan ülésező tengeri és kereskedelmi jogi bizottságba kerültek. E bizottság kimerítően foglalkozott a tisztességtelen verseny és a választott bírászkodás nemzetközi magánjogi problémáival (magyar részről ez utóbbi tárgyban dr. *Oppler Emil* szólalt fel), a nemzetközi csődjog kérdésével és egy világvédjegy-egyezmény tervezetével, érdemlegesebbet azonban a cif-szerződések szabályozása, a jogszabályok összeültkezésénél további irányadó szabályok lefektetése, valamint egy nemzetközi kartellügyi konvenció kezdeményezése tekintetében alkotott.

A tengeremléki nemzetek régóta érzik azt a hiányt, hogy az u. n. cif-szerződésekkel (olyan helykülönbégsé mellett áru-

¹ Dr. *Meszlény Artur*: A háboru hatása az ellenséges államok hozzátartozóinak egymás közötti jogviszonyaira. *Polgári Jog*, ezévi évfolyam, 3. szám, 39. lap; Magyar Jogászegyleti Értekezések XVIII. k. 97. füz.

adásvételi szerződések, amelyeknél az árut tengeren szállítják) kapcsolatban mindennap felmerülő jogi kérdések — a veszélyviselés és a tulajdonát szállás kérdései; az árunak külön rakományokra osztása esetében a jogügylet egysége avagy többsége; az eladó biztosítási kötelezettsége; a tengerentuli adásvételi szerződéseknel szokásos okmányok és azoknak az eladó részéről való kiszolgáltatásának kérdése stb. — egységes szabályozásban nem részesültek. A konferencia most a tengeri és a kereskedelmi jogi bizottság rendkívül széleskörű és mélyreható munkája alapján megalkotta a *varsói szabályokat* (*Warsaw Rules 1928.*), amelyek hivatva vannak egységet vinni a tengeren szállított áruk adásvételi ügyleteinek adódó vitás jogi kérdések helyébe, ha a szerződő felek kötleveleikben e standard-szabályokra hivatkoztak.

A jogszabályok összeütközése (*Conflict of Laws*) tárgykörében a konferencia a bizottság munkálatai alapján (amelyekben magyar részről dr. *Geöcze Bertalan* vett részt), a *nemzetközi relációkban létrejött vételi ügyleteknél* alkalmazandó jogra vonatkozóan kidolgozott bécsi szabályok² elé általános bevezető szabályokat illesztett. Ezek az *általános szabályok* (1—5. §), amelyek után tehát az 1926-ban a bécsi konferencián hozott szabályok (6—11. §) jönnek, a következők: „1. §. Adásvételi szerződéseknel ezen egyezmény szabályai szerint kell megállapítani, hogy a szerződésre mely állam joga alkalmazandó. — 2. §. Amennyiben magából a szerződésből vagy egyébként világosan megállapítható, hogy a felek a 6—11. §§-ban megjelölt állam jogát ki akarták zárni, szerződésükre az általuk megjelölt nemzeti jog alkalmazandó. A bizonyítás ilyenkor azt a szerződő felet terheli, aki az eltérő jog alkalmazására hivatkozik; a szerződés érvényessége és értelmezése tekintetében azonban ekkor is a 6—11. §§-okban megjelölt állam jogát kell alkalmazni. — 3. §. Amennyiben választott bíráknak kell ítéletet hozniok a szerződésben kikötött jog alapján, ezeknek az egyezményt a 4. §. értelmében kell alkalmazniok. — 4. §. Bármely állam bírósága közrendi tilalomra való hivatkozással megtagadhatja az ennek az egyezménynek értelmében számbajövő jognak alkalmazását. — 5. §. Ez az egyezmény nem alkalmazható a felek jogképessége és a szerződés formai kellei tekintetében, valamint azokban az esetekben sem, amelyekben szerződéskötési tilalom áll fenn, így férj és feleség, szülők és gyermekek, gyám és gyámoltja, valamint kölcsönös hűségben alapuló jogviszonyban álló felek közt.“

A bizottság harmadik érdemleges eredménye az volt, hogy megtette a kezdeményező lépéseket a nemzeti karteljogok anyagának egybegyűjtésére és egy *nemzetközi karteljogi konvenció* tervezésére. A bizottság karteljogi ülésében, amelynek

² Dr. *Király Ferenc*: Vienna Rules 1926, nemzetközi magánjogi egyezménytervezet és tulajdonvédő deklaráció a bécsi jogászkongresszuson. *Polgári Jog*, II. évf. 261. lap.

előadói dr. Koch E. Fritz (Berlin) és e sorok írója³ voltak, angol, francia, lengyel és magyar részről sok becses gondolatot tartalmazó felszólalás hangzott el (dr. Faluhelyi Ferenc pécsi egyetemi professzor felszólalása, amelyben az *Association* legfőbb munkájául a nemzeti parlamentek teremtő munkára való ösztönzését jelölte meg, élénk tetszést aratott), mire az ment határozatba, hogy az *International Law Association* állandó bizottságot fog kiküldeni azzal a megbizatással, hogy ez

a) azonnal tegye tanulmányozás tárgyává a nemzetközi kartelemekre vonatkozó joganyagot (jogelmélet, bírói gyakorlat, törvényhozási és kormányzati intézkedések, felek szerződésai),

b) állapítsa meg és elemezze a nemzetközi kartelemek és más kartelszerű szervezetek működéséből fakadó jogi problémákat és terjesszen az *International Law Association* elé *egyezménytervezetet* ezen problémák egységes megoldására és a jelenleg fennálló és idevonatkozó nemzeti jogok megfelelő módosítására.

A záró teljes-ülés egyhangulag magáévá tette dr. Lugmayer Józsefnek azt az indítványát, hogy a következő — Newyorkban összehívandónak tervezett — konferencia vegye napirendjére a *szociális biztosítás* nemzetközi szabályozásának kérdését.

Mindent egybevetve, elmondhatjuk, hogy az *International Law Association* pompázó külsőségek között megrendezett varsoói konferenciája méltó maradt harmincnyolc elődjéhez és a nemzetközi jogászai szolidaritás és a nemzetközi jogélet evolúciójának gondolatát eredményesen szolgálta.

Dr. Király Ferenc.

Kolosváry Bálint és Kunz Ödön a Pázmány Péter tudományegyetem professzorai. A diákoknak ujság, a megilletődött jogászságnak pedig esemény, hogy szeptember elsejétől fogva abból a székéből, ahonnan Grosschmied Béni és Nagy Ferenc tanításai hangzottak, ahonnan a ma élő egész jogásznemzettség tudását és jogi gondolkodásának irányát kapta, Kolosváry Bálint és Kunz Ödön fognak prelegálni. A kitün'etés minden kétségen felül a magyar jogtudomány két előkelő, a legelső sorban helyet foglaló tudósát érte. Kolosváry Bálint működése, akár magánjogi tankönyvét, akár örökjogi értekezéseit tekintjük, azt a stílust képviseli irodalmunkban, amelyet a tanítónak lehetne nevezni. Az ismereteknek széles alapokon nyugvó, a forrásokból eredő közlése, precíz gondolkodás és hibátlan gondolatközlés. Ma, amikor az irni-olvasni tudást könnyen tévesztik össze az írás és olvasás tudományával s a jog valamely ágának „művelése“ mentség a többi szak tekintetében való teljes tudatlanságra: mindazok számára, akik Kolosváry könyvét forgatták, megnyugvás az a tudat, hogy a legfontosabb ágát a magyar jogtudománynak ő fogja a jövő generáció elé tárni, tudatába, vérébe, egész gondolkodásába beleitatni. Meg fogja

³ Dr. Francis de Király: Problems of International Cartel Law. Az International Law Association kiadása, Londn, 1928.